

**[„ȘI IARĂȘI BAT LA POARTĂ...”]
– de Mihai Eminescu [12
aprilie 1881]**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

Și iarăși bat la poartă cu degetele moi florile primăverii și, unde acum cinci sute de ani turmele lui Bucur ciobanul se pierdeau în orizontul șesului, astăzi mii de grădini contrastează în tânăra verdeață cu zidurile albe și acoperemintele strălucite ale caselor și cu turnurile bisericilor; iar duiosul ritm al clopotelor ne vestește vechea și trista legendă că astăzi încă Hristos e în mormânt, că mâine se va înalța din giulgiul alb ca floarea de crin, ridicându-și fruntea sa radioasă la ceruri.

Tristă și mângâietoare legendă ! Iată două mii de ani aproape de când ea au ridicat popoare din întunec, le-au constituit pe principiul iubirii aproapelui, două mii de ani de când biografia fiului lui Dumnezeu e cartea după care se crește omenirea. Învățăturile lui Buddha, viața lui Socrat și principiile stoicilor, cărarea spre virtute a chinezului La-otse, deși asemănătoare cu învățămintele creștinismului, n-au avut atâta influență, n-au ridicat atâta pe om ca Evangelia, această simplă și populară biografie a blândului nazarinean a cărui inimă au fost străpunsă de cele mai mari dureri morale și fizice, și nu pentru el, pentru binele și mântuirea altora. Și un stoic ar fi suferit chinurile lui Hristos, dar le-ar fi suferit cu mândrie și dispreț de semenii lui; și Socrat a băut paharul de venin, dar l-a băut cu nepăsarea caracteristică virtuții civice a anticității. Nu nepăsare, nu dispreț: suferința și amărăciunea întreagă a morții au pătruns inima mielului simțitor și, în momentele supreme, au încolțit iubirea în inima lui și și-au încheiat viața pământească cerând de la tată-său din ceruri iertarea prigonitorilor. Astfel a se sacrifica pe sine pentru semenii săi, nu din mândrie, nu din sentiment de datorie civică, ci din iubire, a rămas de atunci cea mai înaltă formă a existenței umane, acel sâmbure de adevăr care dizolvă adâncă dizarmonie și asprimea luptei pentru existență ce bântuie natura întreagă.

E ușoară credința că prin precepte teoretice de morală, prin știință, oarecum, omul se poate face mai bun. Omul trebuie să

aibă înaintea lui un om ca tip de perfecțiune după care să-și modeleze caracterul și faptele. Precum arta modernă își datorește renașterea modelelor antice, astfel creșterea lumii nouă se datorește prototipului omului moral, Isus Hristos. După el încearcă creștinul a-și modela viața sa proprie, încearcă combătând instinctele și pornirile pământești din sine. Chiar dacă dezvoltarea cunoștințelor naturale se îndreaptă adeseori sub forma filozofemelor materialiste în contra părții dogmatice a Scripturii, chiar dacă în clasele mai culte soluțiuni filozofice a problemei existenței iau locul soluțiunii pe care o dă Biblia, caracterele crescute sub influența biografiei lui Hristos, și cari s-au încercat a se modela după al lui, rămân creștine.

Dacă vorbim de această împrejurare e pentru a arăta că nu în cultura escesivă a minții consistă misiunea școalelor – excepție făcând de cele înalte – ci în creșterea caracterului. De acolo rezultă importanța biografiei lui Hristos pentru inimele unei omeniri vecinic renăscânde. Pentru a se îmbogăți, pentru a-și îmbunătăți starea materială, pentru a ușura lupta pentru existență, dând mii de ajutoare muncii brațului, oamenii au nevoie de mii de cunoștințe exacte. Pentru a fi buni, pentru a se respecta unii pe alții și a-și veni unui altuia în ajutor au nevoie de religie.

De aci răsare însă, și marea deosebire între vechiul stat păgân și statul creștin. Statul ca product al naturii e supus aceluiași legi mecanice, prezintă același complex de lupte pentru existență individuală și colectivă ca și natura. Menirea monarhiei creștine e a modera asprimea legilor inerente statului prin apărarea celui slab de exploatarea celui puternic, și în fine prin compensație. dacă există puternici, ei cată să compenseze prin o activitate binefăcătoare puterea ce-o au asupra altora. De aceea pentru înaintarea în viața politică cată să se ceară sau o mare inteligență sau un mare caracter, care să compenseze munca societății ce-i susține. Acesta ar fi idealul monarhiei

creștine și ar fi misiunea bisericii de-a răspândi acest sentiment și-n clasele de sus și-n cele de jos. Dacă sâmburul vecinicului adevăr semănat în lume de nazarineanul răstignit a căutat să se 'mbrace în formele frumoase ale bisericii, dacă aceasta a dat o mare nobleță artelor, luându – le în serviciul ei, asupra formelor religioase, asupra datinei frumoase nu trebuie uitat fondul, nu trebuie uitat că orice bun de care ne bucurăm în lume e în mare fapta altora și că posesiunea lui trebuie răscumpărată printr-un echivalent de muncă. De aceea e de datoria claselor superioare de-a strânge cât de multă cultură pentru a ușura munca celor de jos, pentru a le lumina și a le conduce spre binele lor moral și material.

Suferințele de moarte ale dascălului și modelului nostru nu ni se cer decât în momente excepționale, nu se cer decât de la eroi și de la martiri. Dar, întru cât ne permite imperfecțiunea naturii omenești, fiecare trebuie să caute a compensa prin muncă și prin sacrificiu bunurile de cari se bucură. Atunci numai Domnul va petrece în mijlocul nostru, precum adeseori cu bucurie au petrecut în mijlocul puternicilor și religioșilor noștri străbuni.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro